

Vilhelmina kommun
Kommunstyrelsen?

Handläggare
Margaretha Löfgren

Datum
2015-08-12

 VÄSTERNORRLANDS LÄNS LANDSTING
Inkom: 2015 -08- 20
Dnr:

Nämnd för folkhälsa
och primärvård i södra Lappland

Viktoria.Akerlund@vll.se

Ansökan om projektmedel för 2015.

Folkhälsorådet i Vilhelmina kommun ansöker om 10.000 kr i projektmedel från Nämnden för folkhälsa och primärvård i södra Lappland. Till ansökan bifogas Vilhelmina kommuns folkhälsopolitiska program för åren 2015-2020, samt verksamhetsplan.

VILHELMINA KOMMUN

Mikael Österberg
Ordförande i Folkhälsorådet.

Verksamhetsplan

2015-08-00

Verksamhetsplan för Folkhälsorådet i Vilhelmina kommun

Folkhälsorådet har följande målsättningar och planerade aktiviteter för 2015.

- Analysera hälsoläget i kommunen med hjälp av befintlig information och aktuell statistik.
- I samarbete med sjuk och hälsovården införa hälsotips i Vilhelmina aktuellt samt på kommunens hemsida.
- Erbjuder viktig samhällsinformation på kommunens hemsida på flera språk.
- Genomföra minst 4 årliga sammanträden.
- Stödja ANDT och insatser om föräldrastöd.
- Delta i kampanjer som befrämjar fysisk aktivitet.
- Samverka med olika aktörer för genomförandet av olika hälsoperioder.
- Vara opinionsbildare och kunskapsspridare inom folkhälsoarbetets verksamhetsområde.

Folkhälsopolitiskt program

Vilhelmina kommun

2015-2020

Ett friskare Sverige

Vår vision är ett Vilhelmina som genomsyras av engagemang omtanke och genrositet. Vilhelmina är en naturnära plats där människor trivs och vill bo. Våra verksamheter håller hög kvalitet och det känns tryggt att använda sig av dem. Vårt rika och mångsidiga kulturarv lockar besökare och befrämjar tillväxt och utveckling

I Vilhelmina finns förutsättningar att må bra.

Inledning

Folkhälsoarbetet är ett prioriterat område för all kommunal verksamhet och därför inrättade kommunfullmäktige 2010 ett folkhälsoråd i Vilhelmina kommun.

Syftet med folkhälsopolitiska programmet är att skapa förutsättningar och motivation för bättre hälsa hos medborgarna och minska hälsoskillnaderna.

Programmet ska stimulera kommunen till fördjupad samverkan tillsammans med Västerbotten läns landsting och andra aktörer och verka för en god folkhälsa.

Visionen enligt landstinget är att Västerbotten år 2020 har världens bästa hälsa och friskaste befolkning.

Bakgrund

Vad är folkhälsa?

Folkhälsa är ett mått på en befolknings samlade hälsotillstånd, både vad det gäller nivå och fördelning av de samlade individernas hälsa. En god folkhälsa handlar inte bara om att hälsan ska vara så bra som möjligt, den ska vara så jämt fördelad som möjligt.

Hälsa är ett individuellt mått. Världsgesundhetsorganisationens, WHO definition från 1948: "*Hälsa är ett tillstånd av fysisk, psykiskt och socialt välbefinnande, inte endast frånvaro av sjukdom eller funktionsnedsättning*"

Enligt WHO är hälsa en fundamental rättighet för alla människor i världen, oberoende av ålder, kön, religion eller om man har funktionsnedsättningar.

Folkhälsoarbetet fokuseras på de faktorer som påverkar folkhälsan, såsom livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsstandard.

Ansvar för dessa är fördelade mellan olika sektorer och nivåer i samhället.

Det är samhällets ansvar att skapa jämlika förutsättningar för människor att göra hälsosamma val. Den enskilda individen fattar själv beslut om hur man vill leva sitt liv.

Varför behövs ett folkhälsopolitiskt program

Hälsa är centralt för en hållbar samhällsutveckling och för människors välbefinnande. Kärnan i folkhälsoarbetet är hälsofrämjande sjukdomsförebyggande insatser i befolkningen.

Syfte och metod

Programmet bygger på den nationella folkhälsopolitiken och Västerbottens läns landstings folkhälsoprogram.

Syftet med det folkhälsopolitiska programmet är att skapa förutsättningar och motivation för bättre hälsa hos medborgarna och att minska hälsoskillnaderna. Programmet ska även strukturera, effektivisera och synliggöra kommunens hälsoarbete, samt bidra till kommunfullmäktiges uppdrag att folkhälsoaspekten ska prioriteras i all kommunal verksamhet.

Tyngdpunkten i detta program är att vara vägvisare och ge målbilder för vad Vilhelmina kommun och Västerbottens läns landsting vill åstadkomma för folkhälsan. Programmet innehåller inga konkreta handlingsplaner eller exakta metoder. Sådana ska upprättas på verksamhetsnivå som en naturlig del i den kontinuerliga verksamhetsplaneringen. Mål och aktiviteter ska anges på ett tydligt sätt och verksamheterna ska systematiskt återrapportera via verksamhetsplaner samt på delårs och årsredovisningar hur man arbetat, arbetar och planerar sitt uppdrag med folkhälsofrågorna.

Befintliga styrdokument

Folkhälsoarbetet är en grundläggande angelägenhet för alla människor, samhällen och stater över hela världen.

Det övergripande nationella folkhälsomålet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen. Särskilt angeläget är det att hälsan förbättras för de grupper som är mest utsatt för ohälsa. (prop. 2008:09/1) Riksdagen anser att folkhälsopolitiska insatser är investeringar för framtiden, som på lång sikt ger utdelning i första hand för den enskilde men har också stor betydelse för samhället. Riksdagen vill att folkhälsoarbetet även ska utgå från människors behov av integritet och valfrihet. Vars och ens ansvar och intresse för att förbättra sin hälsa är utgångspunkter för det folkhälsopolitiska arbetet. Centralt för folkhälsopolitiken är att skapa förutsättningar och bra stöd för enskilda att göra hälsosamma val. (prop. 2011/12:166)

Politiken vilar på fem byggstenar:

1. Start- barns och ungas uppväxtvillkor
2. Stöd- för att underlätta hälsosamma val.
3. Skydd- ett effektivt och säkert skydd mot hälsohot
4. Samverkan- det gemensamma ansvaret för en god hälsa
5. Stärkt kunskapsstyrning- för ett effektivt folkhälsoarbete.

Sveriges elva folkhälsomål.

Den nationella folkhälsopolitiken har elva målområden och Västerbottens läns landsting har ett tolfte målområde. Nedan listas de tolv folkhälsopolitiska målområdena samt viljeinriktning i kommunen

1. *Delaktighet och inflytande i samhället.*
I Vilhelmina ska jämställdhet och jämlikhet råda på alla plan. Alla innevånare har samma rätt till delaktighet och inflytande samt möjligheter och skyldigheter i samhället
2. *Ekonomisk och social trygghet*
I Vilhelmina ska alla ha förutsättningar till ett självständigt liv med jämlika levnadsvillkor.
3. *Trygga och goda uppväxtvillkor*
Trygga och goda social villkor ska finnas för barn och stöd ges till vårdnadshavare under barnen uppväxt. Utanförskap får inte förekomma.
4. *Ökad hälsa i arbetslivet*
Vilhelmina kommun ska vara ett föredöme som arbetsgivare. Genom att erbjuda goda anställningsvillkor är det möjligt att rekrytera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare.
5. *Sunda och säkra miljöer och produkter*

Vilhelmina ska präglas av god hushållning av både ekonomiska resurser och naturens resurser, samt verka för så liten miljöpåverkan som möjligt för ett hållbart samhälle.
6. *En mer hälsofrämjande Hälsa och sjukvård.*
Kommunen ska i sina verksamheter och i samverkan med landstinget arbeta för en hälsofrämjande Hälsa och sjukvård. Kommunens medborgare ska ha en god självskattad hälsa.
7. *Gott skydd mot smittspridning*
Vilhelmina kommun ska i samarbete med landstinget, berörda myndigheter, frivilliga organisationer verka för att alla invånare har tillgång till aktuella råd och information för att skydda sig och andra mot smittspridning.

8. *Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.*
Möjligheten till trygg sexualitet är grundläggande för individens upplevelse av hälsa och välbefinnande, och Vilhelmina kommun ska tillsammans med landstinget värna om de framsteg som gjorts inom området sex och samlevnad, familjeplanering och mödravård. I Vilhelmina är möjligheten till trygg och säker sexualitet, fri från fördomar, diskriminering, tvång och våld grundläggande
9. *Ökad fysisk aktivitet.*
Kommunen ska genom samverkan med övriga intressenter t.ex. idrottsföreningar stimulera och verka för ökad vardagsmotion utifrån individens unika förmåga och förutsättningar.
10. *Goda matvanor och säkra livsmedel.*
I Vilhelmina ska invånare och besökare ha tillgång till säkra och väl hanterade livsmedel och att tillgängligheten av lokalproducerade produkter är hög. Genom att påverka utbud och tillgänglighet av livsmedel och erbjuda hälsofrämjande miljöer kan bra val stödjas.
11. *Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och doping samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.*
Vilhelmina ska i enlighet med det nationella övergripande målet för ANDT-politiken verka för ett samhälle fritt från narkotika och doping. Genom förebyggande arbete i samverkan med kommunens alla verksamheter, andra myndigheter, frivilliga organisationer, landstinget ska bruket av tobak, alkohol och andra beroendeframkallandemedel minskas.
12. *Främja psykisk hälsa och förbyggande av psykisk ohälsa*

Vilhelmina kommun ska arbeta för att alla medborgare upplever att de har en meningsfull och hanterbar tillvaro.

Det finns konstaterande skillnader i hälsoläget mellan grupper, både socialt och från ett genusperspektiv, därför är det av stor vikt att tala om jämlik och jämställd folkhälsa.

Prioriterade områden

Folkhälsoarbetet i Vilhelmina kommun baseras primärt på de nationella och regionala folkhälsomålen. Vilhelmina kommun har beslutat att prioritera följande områden.

Delaktighet och inflytande i samhället.

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhällsliga förutsättningarna för folkhälsan och Vilhelmina har därför valt att lägga stor vikt för att detta mål ska uppnås. Kommunen ska arbeta aktivt med:

Stödja kultur och föreningslivet

- Stimulera till ökad delaktighet i samhället för både barn och vuxna
- Stimulera intresse för att delta i allmänna val.
- Erbjuder viktig samhällsinformation på flera språk.

Barn och ungdomars uppväxtvillkor

Riksdagen bedömer att barn och unga är en av de viktigaste målgrupperna inom folkhälsoarbetet

Redan från tidig ålder påverkas man av omgivningens levnadsvillkor och de psykosociala villkoren i uppväxtmiljön. En bra start i livet är av största betydelse för både individen och för folkhälsan.

Det finns påtagliga ojämlikheter när det gäller barn och ungas hälsa.

Föräldrarnas socioekonomiska trygghet och deras delaktighet och inflytande i samhället har en stark koppling till barn och ungas uppväxtvillkor.

Barnperspektivet ska genomsyra all kommunal verksamhet och stärka barnets rättigheter, och utgå från.

Det Nationella föräldrastödet som antagits av riksdagen ska bidra till fördjupad kunskap om barns behov och rättigheter, ge möjlighet till kontakt och gemenskap och stärka föräldrarna i sin föräldraroll. Detta uppnås genom :

1. Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer, vars verksamhet riktar sig till föräldrar.
2. Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrarna
3. Ökat antal föräldrarstödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade stödprogram.

Vilhelmina kommun arbetar för att alla barn har rätt till:

- En alkohol och drogfri uppväxtmiljö
- En trygg förskola och skola
- En meningsfull fritid.

Ökad fysisk aktivitet

Det finns övertygande evidens för att regelbunden fysisk aktivitet motverkar eller försenar uppkomsten av flertalet av våra vanligaste sjukdomar.

Nationella riktlinjer rekommenderar 30 minuters fysisk aktivitet av minst måttligt intensitet varje dag.

Trots detta finns det mycket som tyder på att stillasittandet ökar:

Det sammanlagda sittande framför en skärm ökar- tv, dator m.m.

Allt fler åker bil

Mer än var 7:e vuxen har ett stillasittande fritid

Vilhelmina kommun satsar därför på

- Utveckla trygga, attraktiva grönområden i tätortsnära områden
- Skol och förskole gårdar som inbjuder till utevistelse
- Uppmuntra och stödja kommunens medarbetare att nyttja motionstimmen regelbundet
- Delta i kampanjer som befrämjar fysisk aktivitet.

Folkhälsorådets organisation och sammansättning

Folkhälsorådet ligger organisatoriskt under kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen beslutade 2010 att det ska finnas ett folkhälsoråd i kommunen, vars uppdrag är att verka för ökad kunskap bland kommunens medborgare om folkhälsans betydelse samt bidra till informationsutbyte, vara delaktig i samlade aktiviteter för en god jämlik folkhälsa i kommunen och i länet.

Vilhelmina kommuns folkhälsoråd har följande representation:

Politiker	Vilhelmina kommun, VII
Tjänstemän	Vilhelmina kommun/ Teknisk avd. socialtjänsten Elevhälsan Familjecentral Övrig skolverksamhet Västerbottens läns landsting
Övriga	Representanter från studieförbunden Pensionärsföreningar Handikapporganisationer Idrottsorganisationer Trossamfund

Alla ledamöter delar ansvaret att utifrån sina respektive ansvarsområden bidra till en ökad folkhälsa på lika villkor i kommunen.

Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige: Beslut vid upprättande och revidering av folkhälsopolitiska programmet

Kommunstyrelsen: ansvarar över att folkhälso aspekter vägs in i kommunala beslut så att förutsättningar för en jämlikare hälsa ska erhållas i kommunen.

Folkhälsorådet: Beredande organ för det folkhälsopolitiska programmet.
Utveckla arbetet med planens prioriterade områden, fungerar som stöd organ till övriga nämnder.
Bidra med implantering av det folkhälsopolitiska programmet.
Följa upp, analysera och utvärdera folkhälsoprogrammet i kommunen.
Utveckla samarbete med andra parter och intressenter.

Nämnder: I verksamhetsplanerna fastställa aktiviteter och mål för folkhälsoarbetet inom respektive verksamhet.
Beskriva i årsredovisningen hur man arbetat med och uppnått verksamheternas uppsatta mål för folkhälsoarbetet

Förvaltningen: Förankra programmet och implementera aktiviteterna inom kommunens alla verksamheter.
Utvärdera och följa upp respektive verksamhets aktiviteter och mål för folkhälsoområdet

Vem riktar sig programmet till

Målgrupp för detta program är i kommunens styrelser och nämnder med sina respektive verksamheter.

Målgrupp för konkreta aktiviteter är:

- 1) Allmänheten
- 2) Brukare
- 3) Kommunens medarbetare och brukare
- 4) Samverkansparter (föreningar, andra myndigheter m.fl.)

Uppföljning

Uppföljning ska ske årligen i samband med årsredovisningarna och verksamhetsberättelserna. Förvaltningarna utvärderar och följer upp respektive verksamhets aktiviteter för folkhälsorådet.

Revidering av folkhälsopolitiskt program

Det folkhälsopolitiska programmet ska revideras varje mandatperiod.

